

Názory veřejnosti na některé otázky školství

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>OR.1, OR.4, OR.55, OR.56</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. - 15. 9. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1030</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>8. října 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>OR31008</i>
Zpracovala:	<i>Miluše Rezková</i>
Autor výzkumu:	<i>Doc. PhDr. Petr Matějů, PhD.</i>

Z výsledků zářijového výzkumu vyplynulo, že úroveň vzdělávání je nejlépe hodnocena na gymnáziích (70 % kladně, 8 % záporně) a na vysokých školách¹ (63 %, 8 % záporně). Dvě třetiny respondentů dále považují za dobrou úroveň základních škol (66 %, 22 % záporně) a o něco menší počet úroveň středních škol s maturitou (62 %, 18 % záporně). Nejhůře se dotázaným jeví vzdělávání na středních odborných učilištích, jež považují za dobré jen něco přes dvě pětiny (44 %) a téměř třetina je považuje za špatné (31%). Řada občanů přitom postrádá o úrovni jednotlivých typů škol představu, nejčastěji o vysokých školách a středních odborných učilištích.

Jak dokládá tabulka 1, oproti loňsku se zhoršilo mínění o středních odborných učilištích (nárůst hodnocení "špatná" o sedm procentních bodů) a základních školách (o 5 procentních bodů). Jiné typy škol jsou letos naopak hodnoceny lépe.

Tabulka 1: Hodnocení úrovně vzdělávání na jednotlivých typech škol

Úroveň vzdělání na:	velmi dobrá	spíše dobrá	spíše špatná	velmi špatná	neví	9/03 +/-	9/02 +/-
základních školách	8	58	19	3	12	66/22	65/17
středních odborných učilištích	3	41	26	5	25	44/31	48/24
středních odb. školách s maturitou	7	55	16	2	20	62/18	55/18
gymnáziích	17	53	7	1	22	70/8	62/9
vysokých školách	12	51	7	1	29	63/8	50/11

Pozn.: +: součet odpovědí velmi+spíše dobrá / -: součet odpovědí velmi+spíše špatná.

¹ Otázka: „Jaká je v současné době úroveň vzdělávání na jednotlivých typech škol celkově a) na základních školách b)) na středních odborných učilištích...“

Když dotázaní posuzovali, nakolik jejich dosavadní školní vzdělání celkově splnilo či plní některé své úkoly², hodnotili je mimo vytváření orientace v politice převážně příznivě. Dotázané dle jejich názoru škola nejlépe vybavila všeobecným přehledem (rozhodně ano, spíše ano: 77 %) a potřebnou kvalifikací (71). Podle asi dvou třetin přispěla k utváření jejich smyslu pro odpovědnost a k formování samostatných názorů (65 %). Většině dotázaných (58 %) školní vzdělání také napomohlo v rozšiřování kulturního přehledu. K lepšímu zvládnutí mezilidských vztahů škola přispěla podle názoru 51 % (podle 46 % nikoli), orientaci v politice ale naučila jen minimálně (17 % dotázaných). Posuny oproti roku 2001 nepřesahují hranici statistické významnosti.

Tabulka 2: Jak dotázaní hodnotí přínos svého školního vzdělání

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	9/03 +/-	6/01 +/-
Poskytlo (poskytuje) Vám všeobecný přehled?	25	52	17	4	77/21	79/19
Poskytlo (poskytuje) kvalifikaci v oboru?	34	37	16	8	71/24	74/23
Posílilo (posiluje) smysl pro odpovědnost, vůli?	21	44	24	7	65/31	68/28
Naučilo (učí) vytvářet si vlastní názor?	23	42	25	8	65/33	63/34
Rozšířilo (rozšiřuje) kulturní přehled?	17	41	29	9	58/38	61/36
Naučilo (učí) Vás jednat s lidmi?	15	36	35	11	51/46	50/45
Naučilo (učí) Vás orientovat se v politice?	5	12	40	40	17/80	17/78

Pozn.: +: součet odpovědí rozhodně ano+spíše ano / -: součet odpovědí rozhodně ne+spíše ne.
Dopočet do 100 % v řádcích tvoří odpovědi "nevím".

V hodnoceních jednotlivých stránek školního vzdělání či profesní přípravy se nejvýrazněji projevil samotný faktor vzdělání respondentů, kdy s jeho výší narůstala i spokojenost. Podobně se promítl i vliv životní úrovně.

V souvislosti s kontinuální veřejnou diskusí o žádoucím vývoji našeho školství zjišťovalo CVVM opakovaně postoje občanů k některým navrhovaným opatřením³ (viz tabulka 3). Podobně jako loni panuje vysoký souhlas s rozšířením možnosti studia na vysokých školách (75 %). Vedle toho v pohledu na záměr omezit počet učitelů a přidat těm zbývajícím se prohloubila názorové polarizace veřejnosti: dvě pětiny s tím souhlasí (40 %), o něco větší část nikoli (47 %). Zavedení školného na vysokých školách by dnes podpořila třetina obyvatel (33 %, proti je 58 %).

² Otázka: „Pokud byste měl celkově zhodnotit vaše dosavadní školní vzdělání, profesní přípravu...“ dále viz text v tabulce 2.

³ Otázka: „Souhlasíte s těmito opatřeními ve školství?“ Dále viz text v tabulce 3.

Tabulka 3: Názory na některá opatření ve školství

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	9/03 +/-	9/02 +/-
Rozšíření možností studia na vysokých školách	27	48	10	2	75/12	78/10
Omezení počtu učitelů a přidáním těm zbývajícím	15	25	27	20	40/47	34/49
Zavedení školného na vysokých školách	7	26	32	26	33/58	-

Pozn.: +: součet odpovědí rozhodně+spíše ano / -: součet odpovědí spíše+rozhodně ne.
Dopočet do 100 % v řádcích tvoří odpovědi "nevím".

Série dotazů vztahujících se k problematice studia na vysokých školách byla zjišťována v CVVM poprvé⁴ - viz tabulka 4. Z výsledků lze mimo jiné usuzovat na nejednoznačnou představu o školném: většina veřejnosti totiž např. podporuje jak myšlenku bezplatného otevření studia pro všechny, kteří o něj projeví zájem (68 %), tak tezi, že školné s možností půjčky by umožnilo studovat většímu počtu mladých lidí, kteří o to stojí (65 %).

Tabulka 4: Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o vysokých školách?

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Neví	+/-
Stát by měl zajistit bezplatné vysokoškolské vzdělání všem, kteří o něj projeví zájem.	33	35	22	6	4	68/28
Kvalitní vysokoškolské vzdělání je třeba chápat jako investici, která přináší užitek jednotlivci i společnosti.	54	38	4	1	3	92/5
Studium na vysoké škole by nemělo být úplně zadarmo.	13	35	28	16	8	48/44
Stát by měl v získávání vysokoškolského vzdělání finančně pomáhat jen těm, kteří to opravdu potřebují.	33	42	14	5	6	75/19
Stát by měl přispívat na vzdělání studentům soukromých vysokých škol stejně jako v případě státních vysokých škol.	19	28	26	15	12	47/41
Bez známostí a protekce se mladý člověk u nás na vysokou školu nedostane.	11	28	36	12	13	39/48
Přijímací zkoušky na vysoké školy umožňují vybírat uchazeče skutečně podle toho, jaké mají předpoklady pro studium.	12	42	27	8	11	54/35
Přijímací zkoušky na vysoké školy by se měly zrušit.	9	15	33	32	11	24/65
Školné na vysokých školách s možností půjčky by umožnilo studovat většímu počtu mladých lidí, kteří o studium stojí.	20	45	15	8	12	65/23

⁴ Otázka: "Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o vysokých školách?" Výroky: viz tab. 4.

Na soukromé vysoké školy se většinou hlásí ti, kteří nebyli přijati na státní vysoké školy.	22	39	13	3	23	61/16
---	----	----	----	---	----	-------